

ES TARYBOS GENERALINIS SEKRETORIATAS

~PAGRINDINIAI FAKTAI~

Vyriausiasis įgaliotinis užsienio reikalams ir saugumo politikai / Europos išorės veiksmų taryba

2009 m. lapkričio mėn.

ES vyriausiasis įgaliotinis užsienio reikalams ir saugumo politikai

Prieš įsigaliojant Lisabonos sutarčiai 2009 m. gruodžio 1 d., lapkričio 19 d. surengtame neoficialiame susitikime ES valstybių ar vyriausybių vadovai susitarė paskirti Catherine ASHTON Sąjungos vyriausiąją įgaliotinę užsienio reikalams ir saugumo politikai.

Kokios jos pareigos?

Užsienio reikalų srityje vyriausioji įgaliotinė vykdo funkcijas, kurias iki šiol vykdavo rotacijos tvarka šešių mėnesių laikotarpiu pirmininkaujanti valstybė narė, vyriausiasis įgaliotinis bendrai užsienio ir saugumo politikai ir Komisijos narys, atsakingas už išorės santykius. Remiantis Europos Sąjungos sutarties 18 ir 27 straipsniais vyriausioji įgaliotinė:

- vadovauja Sąjungos bendrai užsienio ir saugumo politikai;
- savo pasiūlymais prisideda prie šios politikos plėtojimo ir ją vykdo pagal Tarybos suteiktą mandatą; taip pat užtikrina šioje srityje priimtų sprendimų įgyvendinimą;
- pirmininkauja Užsienio reikalų tarybai;
- yra viena iš Komisijos pirmininko pavaduotojų. Ji užtikrina Sąjungos išorės veiksmų nuoseklumą. Komisijoje yra atsakinga už jos įsipareigojimus išorės santykių srityje ir kitų Sąjungos išorės veiksmų aspektų koordinavimą;
- atstovauja Sąjungai bendros užsienio ir saugumo politikos reikalais, Sąjungos vardu veda politinį dialogą su trečiosiomis šalimis ir išreiškia Sąjungos poziciją tarptautinėse organizacijose ir tarptautinėse konferencijose;

prižiūri Europos išorės veiksmų tarnybos ir Sąjungos delegacijų trečiosiose šalyse ir tarptautinėse organizacijose veiklą.

S P A U D A

Kaip vyriausioji įgaliotinė bus skiriama?

Europos Vadovų Taryba kvalifikuota balsų dauguma ir gavusi Komisijos pirmininko sutikimą paskiria vyriausiąją įgaliotinę.

Ją, Komisijos pirmininką ir kitus Komisijos narius kolektyviai balsuodamas tvirtina Europos Parlamentas.

Padedančios tarnybos

Vykdyti įgaliojimus vyriausiajai įgaliotinei padeda Europos išorės veiksmų tarnyba (žr. toliau). Prireikus jai padeda Tarybos ir Komisijos tarnybos.

Iki Lisabonos sutarties įsigaliojimo

Ankstesnės vyriausiojo įgaliotinio bendrai užsienio ir saugumo politikai pareigos buvo nustatytos 1999 m. (Amsterdamo sutartimi). Nuo tada ES vyriausiojo įgaliotinio BUSP pareigas užėmė Javier Solana. Jis padeda Tarybai bendrai užsienio ir saugumo politikai priklausančiais reikalais, prisidedamas prie politikos sprendimų formavimo, rengimo bei įgyvendinimo. Tarybos vardu jis veda politinį dialogą su trečiosiomis šalimis. Kas šešis mėnesius rotacijos tvarka pirmininkaujanti valstybė narė pirmininkavo Užsienio reikalų tarybai, atstovaujant Sąjungą BUSP reikalais, įgyvendinant priimtus sprendimus ir tarptautinėse organizacijose ir konferencijose išreiškiant ES poziciją.

Europos išorės veiksmų tarnyba

ES sutarties 27 straipsnio 3 dalis yra Tarybos sprendimo dėl Europos išorės veiksmų tarnybos (EIVT) struktūros ir veikimo teisinis pagrindas.

„Vykdyti įgaliojimus vyriausiajam įgaliotiniui padeda Europos išorės veiksmų tarnyba. Savo darbe ši tarnyba bendradarbiauja su valstybių narių diplomatinėmis tarnybomis, o ją sudaro Tarybos generalinio sekretoriato ir Komisijos atitinkamų padalinių pareigūnai bei valstybių narių nacionalinių diplomatinė tarnybų komandiruotas personalas. Europos išorės veiksmų tarnybos struktūra ir veikimas nustatomi Tarybos priimtu sprendimu. Taryba sprendžia remdamasi vyriausiojo įgaliotinio pasiūlymu ir pasikonsultavusi su Europos Parlamentu bei gavusi Komisijos pritarimą.“

2009 m. spalio 30 d. Europos Vadovų Taryba susitarė dėl Europos išorės veiksmų tarnybos (EIVT) struktūros ir veikimo gairių (dok. [14930/09](#)). Būsimo vyriausiojo įgaliotinio buvo paprašyta pateikti pasiūlymą dėl EIVT struktūros ir veikimo kuo greičiau po to, kai įsigalios Lisabonos sutartis, kad Taryba galėtų jį priimti ne vėliau kaip iki 2010 m. balandžio mėn. pabaigos.

Kas yra EIVT?

Pagal 2009 m. spalio mėn. Europos Vadovų Tarybos patvirtintas gaires EIVT bus bendra tarnyba, pavaldi vyriausiajam įgaliotiniui. EIVT bus suteiktas organizacinis statusas, atspindintis ir stiprinantis vyriausiojo įgaliotinio specifinį vaidmenį ir funkcijas ES sistemoje.

Ką ji veiks?

EIVT padės vyriausiajam įgaliotiniui užtikrinti Sąjungos išorės veiksmų nuoseklumą ir geresnį koordinavimą, taip pat rengti politikos pasiūlymus ir juos patvirtinus Tarybai, juos įgyvendinti. EIVT taip pat talkins Europos Vadovų Tarybos pirmininkui ir Komisijos pirmininkui bei Komisijos nariams jiems vykdant savo atitinkamas pareigas išorės santykių srityje bei užtikrins glaudų bendradarbiavimą su valstybėmis narėmis. EIVT turėtų būti sudaryta iš bendrų geografinių (apimančių visus regionus ir šalis) ir teminių padalinių, kurie vadovaujant vyriausiajam įgaliotiniui toliau vykdytų užduotis, kurias šiuo metu atlieka atitinkami Komisijos ir Tarybos sekretoriato padaliniai. Už Sutartyje apibrėžtą prekybos ir vystymosi politiką ir toliau turėtų būti atsakingi atitinkami Komisijos nariai.

Koks bus tarnybos personalas?

EIVT personalą skirs vyriausiasis įgaliotinis ir jis bus komplektuojamas iš trijų šaltinių: atitinkamų Tarybos generalinio sekretoriato padalinių, Komisijos padalinių ir valstybių narių nacionalinių diplomatinių tarnybų. Siekiant užtikrinti, kad būtų įdarbintas geriausių sugebėjimų, darbingiausias ir sąžiningiausias personalas, tuo pačiu metu išlaikant tinkamą geografinę pusiausvyrą, įdarbinant turėtų būti taikoma nuopelnais grindžiama procedūra.

Krizių valdymo struktūros

Tam, kad vyriausiasis įgaliotinis galėtų vykdyti Europos saugumo ir gynybos politiką (ESGP), EIVT struktūroje turėtų veikti ES krizių valdymo struktūros, visapusiškai atsižvelgiant į šių struktūrų specifiką. Šios struktūros sudarys vyriausiajam įgaliotiniui tiesiogiai pavaldų subjektą, už kurį vyriausiasis įgaliotinis bus atsakingas.

Koks bus tarnybos teisinis statusas?

EIVT turėtų būti nuo Komisijos ir Tarybos sekretoriato atskira, *sui generis* pobūdžio tarnyba. Ji turėtų būti savarankiška administracinio biudžeto ir personalo valdymo srityje. EIVT bus skirtas atskiras ES biudžeto skirsnis, kuriam bus taikomos įprastinės biudžeto ir kontrolės taisyklės. Vyriausiasis įgaliotinis siūlys ir vykdys EIVT biudžetą.

Kaip ji bus finansuojama?

EIVT bus steigama laikantis ekonominio naudingumo principo, siekiant, kad tai neturėtų įtakos biudžetui. Valstybių narių laikiniesiems darbuotojams greičiausiai reikės tam tikro skaičiaus papildomų pareigybių, kurios bus finansuojamos atsižvelgiant į galiojančias finansines programas.

ES delegacijos

Komisijos delegacijos taps vyriausiajam įgaliotiniui pavaldžiomis Sąjungos delegacijomis ir bus EIVT struktūros dalis. Delegacijose dirbs tiek įprastinis EIVT personalas (įskaitant delegacijų vadovus), tiek personalas iš atitinkamų Komisijos tarnybų. Visas personalas turėtų būti pavaldus delegacijos vadovui. Savo darbe ES delegacijos glaudžiai bendradarbiaus su valstybių narių diplomatinėmis tarnybomis. Jos turėtų atlikti pagalbinį vaidmenį Sąjungos piliečių diplomatinės ir konsulinės apsaugos trečiosiose šalyse srityje.